

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Jaarverslag 2019

Voorwoord

In 2019 waren we alweer twee jaar onderweg met het vernieuwde toezicht. Uit de voortgangsrapportage die we juni 2019 naar de Tweede Kamer stuurden blijkt dat we op de goede weg zijn. Besturen voelen zich aangesproken op hun positie en verantwoordelijkheid voor de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs en vinden het logisch dat we ze aanspreken als er risico's op hun scholen of opleidingen zijn. Pas als zij hun rol niet adequaat oppakken en vervullen, komen wij als toezichthouder nadrukkelijker in beeld.

We zien dat op sommige plekken in het land de druk op besturen en scholen oploopt door onder andere krimp, lerarentekort of maatwerkvragen van ouders of arbeidsmarkt. En soms zien we besturen die de randen van de wet opzoeken. Als toezichthouder hebben we dan ook te maken met een toename van complexe zaken, die ook tot steeds meer juridische trajecten leidt. Dit leidt ook tot druk op onze eigen capaciteit; we moeten scherpe keuzes maken in wat we wel en niet kunnen doen.

Het onderwijsstelsel

In ons toezicht is het functioneren van het onderwijsstelsel als geheel een belangrijk aangrijpingspunt. Problemen en risico's spelen vaak breder dan bij enkele besturen en scholen. De analyse van de problemen en risico's die aan de orde zijn, is niet alleen belangrijk voor de keuzes die we maken in ons thematisch toezicht, maar ook voor de gesprekken die we met besturen voeren en de onderzoeken die we bij besturen en hun scholen doen. Het instellingstoezicht en het stelseltoezicht zijn ook niet twee scherp te onderscheiden zaken, maar ze vullen elkaar aan. In het jaarlijkse verslag over de Staat van het Onderwijs agenderen we de knelpunten die we zien in het onderwijsstelsel en doen we voorstellen in het belang van de kwaliteit van het onderwijs.

In onze rol

Als inspectie zijn wij scherp op onze rol in de keten van *beleid – besturen en intern toezicht – extern toezicht*. We organiseren ons werk zo dat besturen en intern toezicht in positie zijn en hun verantwoordelijkheid nemen. Daar zijn waar het echt nodig is, niet als inspectie alles zelf onderzoeken. Informeren, agenderen en activeren, zodat iedereen zo goed mogelijk z'n rol in de keten kan nemen om het onderwijs verder te verbeteren.

Verantwoording

Dat is waar we in 2019 mee bezig zijn geweest, waarbij we elke dag beter en effectiever willen zijn. In dit jaarverslag verantwoorden we ons over ons werk in 2019. In getallen en in een aantal belangrijke ontwikkelingen.

Monique Vogelzang
Inspecteur-generaal van het Onderwijs (tot 1 april 2020)

Esther Deursen
waarnemend Inspecteur-generaal van het Onderwijs (vanaf 1 april 2020)

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
<hr/>	
1. Ontwikkelingen in het toezicht	
Vernieuwd toezicht	5
Stelseltoezicht	6
Veel aandacht voor ons toezicht	6
<hr/>	
2. Dialoog	
Waardering van onze bezoeken	7
Bereikbaarheid voor vragen en signalen	8
(Digitale) communicatie en persoonlijk contact	9
Inzet juridische expertise	9
Draagvlak voor verandering	10
Samenwerking in toezicht en wetenschap	11
Raad van Advies	13
<hr/>	
3. Activiteiten	
Toezicht op het primair onderwijs	15
Toezicht op het voortgezet onderwijs	16
Toezicht op het niet-bekostigd onderwijs (primair en voortgezet onderwijs)	17
Toezicht op het (voortgezet) speciaal onderwijs	17
Toezicht op middelbaar beroepsonderwijs	18
Toezicht op het hoger onderwijs	19
Financieel toezicht	20
Peil.onderwijs	21
Toezicht op het onderwijs in Caribisch Nederland	22
Themaonderzoek	22
Ingrijpen bij niet-naleving	24
Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie	25
Overige toezichtactiviteiten	26
<hr/>	
4. Organisatie	
Leiding en management	30
Sturingsmodel	30
Personeelsbeleid	31
Personeelsgegevens	31
Veiligheid en integriteit van ons personeel	32
Certificering ISO 9001-norm	32
VDI-werkplek en huisvesting	33
Informatiebeleid	33
Begroting en realisatie	33

1. Ontwikkelingen in het toezicht

Dit jaarverslag gaat over de Inspectie van het Onderwijs als organisatie. We geven informatie over wie we zijn en wat we doen en omschrijven met welke middelen en capaciteit we dat doen. We schetsen de belangrijkste ontwikkelingen die zich in 2019 in onze organisatie en in ons werk hebben voorgedaan. Dit verslag gaat dus niet over de staat van het onderwijs of over de uitkomsten van de drie- à vierduizend onderzoeken die we elk jaar doen. Meer informatie over ons toezicht en onze taken vindt u op: www.onderwijsinspectie.nl.

Vernieuwd toezicht

Vanaf augustus 2017 werken we met ons nieuwe onderzoekskader. Het vernieuwde toezicht voeren we uit in het funderend onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Uitgangspunt in het vernieuwde toezicht is de verantwoordelijkheid van besturen voor de onderwijskwaliteit op hun scholen en voor het financieel beheer.

Bij elk bestuur komen we eenmaal per vier jaar voor een onderzoek naar het bestuur en een deel van zijn scholen of opleidingen. In zo'n onderzoek is de hoofdvraag of de kwaliteitszorg op orde is en of er sprake is van deugdelijk financieel beheer. Dat onderzoeken en bespreken we op het niveau van het bestuur. Op een aantal scholen of opleidingen van het bestuur doen we een verificatieonderzoek. Dat betekent dat we kijken of we de doelen van het bestuur op het gebied van vooral kwaliteitszorg en ambitie ook op de werkvloer terugzien. Uiteraard doen we ook onderzoek op scholen en opleidingen waar we risico's constateren. Dat doen we overigens in principe niet als we vaststellen dat het bestuur voldoende grip heeft op de situatie en gericht werkt aan verbetering.

Besturen en scholen kunnen ons vragen te onderzoeken of een school de waardering Goed verdient. Het aantal aanvragen voor deze waardering is tot nu toe relatief beperkt. We onderzoeken hoe we kunnen stimuleren dat meer besturen en scholen deze waardering aanvragen. De waardering Goed is een waardering op zichzelf en is daarnaast een voorwaarde om deel te kunnen nemen aan het traject dat kan leiden tot toekenning van het predicaat Excellente School.

We streven naar maatwerk in ons onderzoek; naar proportioneel toezicht. Met onze interventies richten we ons erop dat besturen, scholen en intern toezicht in positie zijn en hun verantwoordelijkheid nemen. Waar het bestuur in control is en gericht optreedt, kunnen wij ons als inspectie terughoudend opstellen. Waar het bestuur niet in control is, zullen we meer en vaker op het niveau van scholen en opleidingen onderzoek doen.

In 2019 hebben we onze manier van omgaan met signalen versterkt. Zo verbeterden we de systematiek van registratie en doorgeleiding, bespreken we signalen en krijgen deze nadrukkelijker een plaats in ons toezicht en in onze rapporten. Zeker in een situatie waarin we (waar mogelijk) vertrouwen aan besturen geven is dat belangrijk. Ook bij signalen over bijvoorbeeld tekortschietende onderwijskwaliteit spreken we in eerste instantie het bestuur aan. Dat moet dan zijn verantwoordelijkheid nemen. Als het nodig is, doen we zelf onderzoek op scholen. Dat doen we als we er geen vertrouwen in hebben dat het bestuur de situatie overziet en adequaat handelt.

De eerste cyclus van vierjaarlijkse onderzoeken bij besturen en scholen loopt tot de zomer van 2021. In 2019 actualiseerden we, zoals elk jaar, ons onderzoekskader naar aanleiding van gewijzigde wetgeving. Daarbij betrokken we vertegenwoordigers uit het onderwijsveld en andere betrokkenen, die georganiseerd zijn in zogeheten Ringen. In 2019 zijn we daarnaast gestart met een inhoudelijke evaluatie van het vernieuwde toezicht en het werken met het nieuwe onderzoekskader. Parallel daaraan heeft de Radboud Universiteit onderzoek gedaan naar de effecten van het vernieuwde toezicht. Voor de zomer van 2020 zullen wij over de evaluatie-activiteiten rapporteren. De bewindslieden van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (OCW) zullen deze rapportage naar het parlement sturen.

Stelseltoezicht

We willen als toezichthouder bijdragen aan een goed onderwijsstelsel waarin de kernfuncties (allocatie, socialisatie, selectie met gelijke kansen en kwalificatie) gerealiseerd worden en zo goed mogelijk in evenwicht zijn. Om dat mogelijk te maken houden we toezicht op besturen en onderwijsinstellingen. Ook doen we stelselonderzoek, waarbij we het hele onderwijsstelsel onder de loep nemen. Dit bestaat deels uit het verzamelen van informatie bij het toezicht op instellingen en deels uit onderzoeken over bepaalde thema's. Daarbij maken we gebruik van een aantal meerjarige onderzoeklijnen, zoals: selectie en gelijke kansen, en kwetsbare leerlingen. Op basis van dit stelseltoezicht rapporteren we over de kwaliteit van het onderwijs in brede zin. We willen de onderwijskwaliteit niet alleen in kaart brengen, maar deze vooral ook bevorderen. Dit willen we bereiken door te laten zien wat wel en niet werkt en door problematiek die aandacht nodig heeft op de agenda te zetten. Zo kunnen betrokkenen hun rol nemen om het onderwijs te verbeteren.

Veel aandacht voor ons toezicht

Net als 2018 was 2019 een bewogen toezichtjaar met verschillende casussen die veel aandacht kregen in de maatschappij en in de media. Ook in de Tweede Kamer was er veel aandacht voor ons toezicht. Zo werd er een motie ingediend waarin er om meer onaangekondigde inspectiebezoeken werd gevraagd. Deze motie kreeg kamerbreed steun. In het najaar zijn we gestart met een uitwerking van de manier waarop we de onaangekondigde bezoeken een grotere rol kunnen geven in ons toezicht. In de Kamer was er ook aandacht voor de rol van ons toezicht vanwege nieuwe wetgeving, zoals de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen. Deze is op 1 oktober 2019 aangenomen in de Tweede Kamer.

Uitzendingen van Nieuwsuur en publicaties in de NRC over lesmethodes van islamitische scholen op het gebied van bijvoorbeeld seksuele diversiteit waren aanleiding voor de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap ons te verzoeken hier onderzoek naar te doen. We hebben vervolgens breder onderzoek gedaan naar burgerschapsonderwijs en verschillen in morele opvattingen. We voerden dit onderzoek uit bij scholen en instellingen in verschillende sectoren, van primair onderwijs tot mbo, met verschillende achtergronden en levensbeschouwelijke opvattingen. In maart 2020 is ons rapport naar de Kamer gegaan.

We merken dat het aantal complexe onderzoeken toeneemt. Hierdoor worden onderzoeken intensiever en vragen ze meer tijd. Zo vond er in 2019 een aantal rechtszaken plaats waarin instellingen de publicatie van rapporten wilden voorkomen. We hebben dan te maken met heel andere processen dan het gebruikelijke toezichtproces. We constateren ook dat geplande onderzoeken moesten verschuiven door bijvoorbeeld het ingelaste onderzoek naar burgerschapsonderwijs en verschillen in morele opvattingen. Door de toenemende complexiteit en het inspelen op actualiteiten of signalen, komt ook het vierjaarlijkse bezoek aan alle scholen in het funderend onderwijs onder druk te staan. Voor de sector voortgezet onderwijs hebben we per 1 januari 2020 drie extra fte's gekregen in verband met de toename van het aantal complexe dossiers.

2. Dialoog

De inspectie werkt vanaf 1 augustus 2017 volgens het vernieuwde toezicht. We verzamelen feedback op ons toezicht door na elk onderzoek een vragenlijst te sturen naar besturen, instellingen, scholen en samenwerkingsverbanden. We overleggen geregeld met het georganiseerde onderwijsveld over ons toezicht. Dat doen we ook met onze Raad van advies. Via het Loket Onderwijsinspectie zijn we bereikbaar voor vragen en signalen van scholen, besturen, ouders en andere belangstellenden. Behalve met onze rapporten proberen we ook via social media de maatschappij en burgers te bereiken. We werken samen met andere inspecties in binnen- en buitenland. Ook participeren we in wetenschappelijk onderzoek via een aantal academische werkplaatsen.

8.600E-mails beantwoord door het
Loket Onderwijsinspectie**1,1 mln**bezoekers
onderwijsinspectie.nl**12.400**Telefoongesprekken gevoerd door
het Loket Onderwijsinspectie

Waardering van onze bezoeken

In 2019 rapporteerden wij over het eerste volledige jaar waarin we werkten volgens het vernieuwde toezicht¹. De minister stuurde deze rapportage in juni 2019 naar de Staten-Generaal. Besturen, scholen en instellingen zijn in het algemeen (zeer) tevreden over het inspectieonderzoek. Het grootste gedeelte van de besturen geeft aan dat de tijd die ze investeerden in het onderzoek in verhouding staat tot wat het onderzoek opleverde. Scholen of instellingen die de waardering 'Onvoldoende' ontvingen, accepteerden dit in de regel en gingen vervolgens met de verbeterpunten aan de slag. Besturen uit alle sectoren geven het onderzoek gemiddeld bijna een 8. Scholen geven een iets lager rapportcijfer dan voorheen (tussen 7,3 en 7,8). Dit geldt vooral voor scholen in het voortgezet onderwijs en in het speciaal onderwijs.

Besturen en scholen zijn in het algemeen (zeer) tevreden over de voorbereiding, uitvoering, beoordeling en de opbrengst van het onderzoek. Op enkele punten zijn besturen en scholen wat kritischer. Sinds het vernieuwde toezicht bepalen we pas na het startgesprek met het bestuur welke scholen en opleidingen we gaan bezoeken. Dat leidt ertoe dat deze scholen en opleidingen minder voorbereidingstijd hebben. Daarover zijn ze minder tevreden. Verder merken we dat er bij besturen aarzeling is om een onderzoek naar de waardering 'Goed' aan te vragen en dat een deel van de besturen, vooral in het voortgezet onderwijs, kritisch is over de waardering Goed als middel om kwaliteitsverbetering te stimuleren. Ook is een deel kritisch over de manier waarop de inspectie onderscheid maakt tussen de wettelijk vastgestelde deugdelijkheidseisen en de eigen aspecten van boven de deugdelijkheidseisen uitstijgende kwaliteit van de besturen en scholen/instellingen.

Bereikbaarheid voor vragen en signalen

Via het Loket Onderwijsinspectie zijn we bereikbaar voor vragen en signalen van scholen, besturen, ouders en andere belangstellenden. In 2019 beantwoordde het Loket Onderwijsinspectie ongeveer 8.600 mails en handelde het ongeveer 12.400 telefoongesprekken af. In totaal kwamen er dus ongeveer 21.000 vragen en signalen binnen. Dat zijn er aanzienlijk meer dan in 2018. Toen ging het namelijk om 18.200 vragen en signalen. Bij 82 procent van de binnengekomen meldingen ging het om een vraag; 18 procent is geregistreerd als signaal over een school of bestuur. In 2018 werd nog 20 procent van het totaal aan meldingen geregistreerd als signaal.

De meldingen zijn voor 39 procent afkomstig van ouders, leerlingen en studenten. Ongeveer 43 procent is afkomstig van scholen en besturen. In voorgaande jaren was deze verhouding ongeveer hetzelfde. De meeste vragen die binnenkomen bij het Loket Onderwijsinspectie gaan over veiligheidskwesties, schoolbeleid, examinering en toetsing, onderwijstijd en toelating of overgang.

Hoewel er in 2019 meer telefonische vragen en signalen binnenkwamen, is de gemiddelde wachttijd ten opzichte van 2018 zo goed als gehalveerd. In 2019 was de gemiddelde wachttijd 16 seconden, in 2018 was deze nog 31 seconden. Ook in de doorlooptijd van vragen en signalen is de afgelopen jaren een daling te zien. In 2017 was de doorlooptijd 11 dagen, zowel in 2018 als 2019 was de doorlooptijd 9 werkdagen.

In 2019 kwamen bij het Loket 701 berichten binnen die bedoeld waren voor de vertrouwensinspecteurs. Ouders, leerlingen, docenten, directies en besturen kunnen de vertrouwensinspecteur rechtstreeks raadplegen wanneer zich in of rond de school (ernstige) problemen voordoen. Het gaat dan om problemen op het gebied van bijvoorbeeld seksuele intimidatie en seksueel misbruik of psychisch en fysiek geweld. In 2018 kwamen er nog aanzienlijk meer berichten voor de vertrouwensinspecteur bij het Loket binnen (989). Een mogelijke verklaring voor de afname in 2019 bij het Loket is dat mensen de vertrouwensinspecteurs beter rechtstreeks weten te vinden.

¹ Een jaar vernieuwd toezicht – voortgangsrapportage 2017-2018, Inspectie van het Onderwijs

Behalve bij het Loket komen er ook vragen en signalen binnen bij de Werkgroep Examens van de inspectie. Deze werkgroep beantwoordt vragen over examens. In 2019 waren dit er ongeveer 3.500, per telefoon en mail. Dit is een daling van zo'n 7 procent ten opzichte van 2018, toen er nog ongeveer 3.800 vragen en signalen binnenkwamen bij de Werkgroep Examens.

(Digitale) communicatie en persoonlijk contact

Behalve met onze rapporten proberen we ook via social media de maatschappij en burgers te bereiken. Ons streven is laagdrempelig te zijn in deze contacten. Via social media willen we bekendheid geven aan ons werk en aan de dagelijkse praktijk van het toezicht.

In 2019 hebben we vooral gebruik gemaakt van [Twitter](#) (@onderwijsins) en [LinkedIn](#). We hebben deze kanalen vooral ingezet om volgers en bezoekers te wijzen op informatie die op onze website te vinden is. In 2019 is de belangstelling voor de website onderwijsinspectie.nl toegenomen. Met 1,1 miljoen bezoeken was er sprake van een stijging van bijna 30 procent ten opzichte van 2018. Ons rapport 'De Staat van het Onderwijs 2019' is, met 12.863 unieke downloads in 2019, 20 procent vaker gedownload dan de editie van 2018.

We werken eraan om de informatie op onze website ook voor bezoekers met een functiebeperking toegankelijk te maken. In 2019 hebben we onze pdf-documenten voor mensen met een functiebeperking toegankelijk gemaakt. Andere overheidsinstellingen zijn geïnteresseerd in onze aanpak.

Inzet juridische expertise

Juridische expertise is belangrijk voor de inspectie. Ons toezicht bestaat voor een groot deel uit het controleren of wet- en regelgeving nageleefd wordt. Ook de randvoorwaarden voor toezicht en handhaving zijn voor een groot deel wettelijk bepaald. Zowel binnen als buiten de inspectie is er steeds meer aandacht voor de juridische aspecten van het toezicht, bijvoorbeeld bij de voorbereiding en uitvoering van inspectieonderzoeken en bij de totstandkoming en openbaarmaking van rapporten. Daarnaast behandelen we een groeiend aantal verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), vragen over de toepassing van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en klachten. We hebben nadrukkelijk aandacht voor onze juridische capaciteit en expertise, en daarbij ook voor de-escalatie die verdere juridisering in elk geval voor een deel kan voorkomen.

Klachten, Wob-verzoeken en AVG-verzoeken

In 2019 ontvingen we twaalf schriftelijke klachten over ons handelen. Daarvan gingen er zes over (verwachtingen over) ons handelen na het ontvangen van signalen. Drie klachten betroffen de uitvoering van ons onderzoek of onze oordelen. De overige drie klachten gingen over het ongeldig verklaren van een examen, een antwoord van het Loket Onderwijsinspectie op een vraag en de behandeling van een klacht.

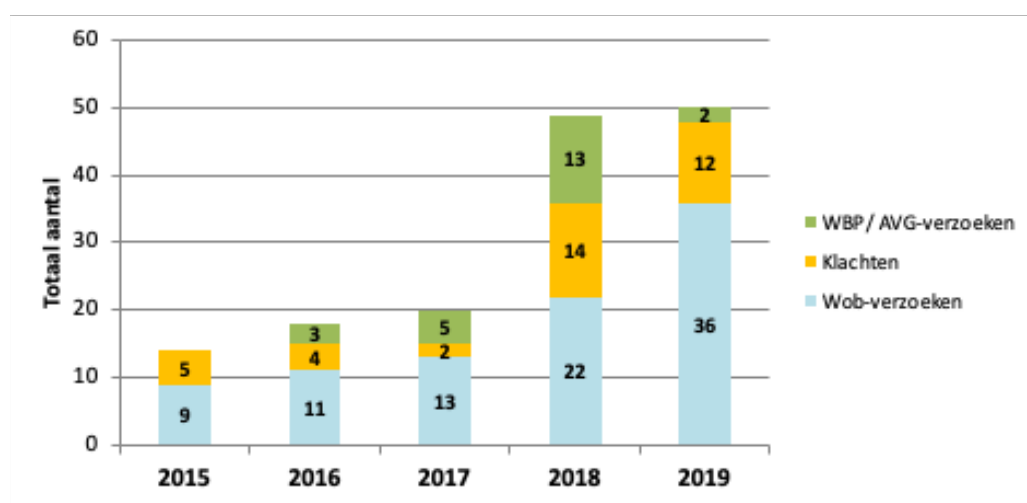
We proberen klachten in eerste instantie met een informele aanpak naar tevredenheid op te lossen, bijvoorbeeld door middel van een persoonlijk gesprek. In 2019 leidde dit in zes van de twaalf gevallen tot een positieve uitkomst. Eén zaak is begin 2020 naar tevredenheid opgelost.

In vier gevallen hebben we de klacht voor advies voorgelegd aan de onafhankelijke klachtadviescommissie. Mede op basis van de adviezen van deze commissie verklaarde de inspecteur-generaal drie klachten ongegrond en één klacht deels gegrond en deels ongegrond. Daarnaast nam de inspecteur-generaal in één geval direct een besluit, zonder tussenkomst van de klachtenadviescommissie. De inspecteur-generaal verklaarde deze klacht deels kennelijk ongegrond en deels niet-ontvankelijk.

In 2019 ontvingen we 36 verzoeken om informatie op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Dat is een stijging ten opzichte van 2017 en 2018, toen we achtereenvolgens 13 en 22 Wob-verzoeken ontvingen. Net als in voorgaande jaren kostte de behandeling van deze verzoeken veel tijd.

In 2019 ontvingen we twee verzoeken om inzage in persoonsgegevens. Dat is flink minder dan in 2018, toen het er nog dertien waren. Het hogere aantal in 2018 laat zich mogelijk verklaren door alle aandacht die de inwerkingtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in Nederland heeft gehad. In figuur 2a is het aantal Wob- en AVG-verzoeken en klachten van 2015 tot en met 2019 inzichtelijk gemaakt.

Figuur 2a Ontvangen Wob-verzoeken, AVG-verzoeken en klachten 2015 t/m 2019

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Draagvlak voor verandering

We voerden in 2019 driemaal overleg met de Ringen, de vertegenwoordigers van organisaties uit het onderwijsveld. In het Ringenoverleg bespreken we vooral wijzigingen in het toezicht; het overleg bepaalt mede het draagvlak daarvoor.

In 2019 spraken we met de Ringen over onder meer de volgende onderwerpen:

- de technische bijstelling van de onderzoekskaders, naar aanleiding van wijzigingen in wet- en regelgeving;
- het rapport 'De Staat van het Onderwijs 2019';
- het 'Jaarwerkplan 2020';
- het nieuwe onderwijsresultatenmodel primair onderwijs;
- specifieke casuïstiek;
- de komende inhoudelijke bijstelling van de onderzoekskaders.

Samenwerking in toezicht en wetenschap

De Inspectieraad

We werken met de andere rijksinspecties samen in de Inspectieraad. Deze raad heeft twee hoofdtaken. De Inspectieraad bevordert dat rijksinspecties hun toezicht uitoefenen volgens de principes van goed toezicht (onafhankelijk, professioneel, transparant, selectief, slagvaardig en samenwerkend). Daarnaast voert de raad besluiten uit van het kabinet of de eerstverantwoordelijke minister wanneer deze besluiten gaan over coördinatie en samenwerking bij rijkstoezicht.

In 2019 leverde een deel van de zogenoemde doe-coalities die in 2018 zijn gestart hun voorlopig resultaat op. De doe-coalitie Fraudepreventie leverde een *serious game* op, ontwikkeld in samenwerking met de TU-Delft. Serious games zijn spellen waarvan het doel niet in eerste instantie vermaak is. Het zijn non-entertainment games met een leerdoel, zoals kennis of vaardigheden. De doe-coalitie Kwaliteit van bestuur/governance heeft als tussenproduct een scholing voor inspecteurs opgeleverd. Beide producten zijn in 2019 gepresenteerd. Dit gebeurde tijdens het Toezichtfestival, een terugkerend festival gericht op innovatie en professionalisering van het toezicht. Een festival door, voor en met alle toezichthouders van het Rijk.

De doe-coalitie Bestuur/governance sloot zich in 2019 aan bij de activiteiten in het kader van de Wetenschapsagenda Toezicht, waarbij aansluiting wordt gezocht bij de Nationale Wetenschapsagenda. Deze doe-coalitie heeft een voorstel geformuleerd om netwerk-governance te onderzoeken. Mogelijk onderzoek naar dit onderwerp moet in 2020 uitgewerkt worden.

Toezicht Sociaal Domein

De decentralisaties in het sociaal domein vragen om een sectoroverstijgende aanpak door de betrokken rijksinspecties². Om dit mogelijk te maken werken deze rijksinspecties samen onder de naam Toezicht Sociaal Domein (TSD). In dit samenwerkingsverband staat de werking van het (lokale) stelsel van zorg en ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben in het sociaal domein centraal.

Eind 2018 lanceerde TSD in samenwerking met de Autoriteit Persoonsgegevens de website www.kiezen-en-delen.nl. Dit is een website voor professionals in het sociaal domein, gebaseerd op analyses van calamiteiten die de afgelopen jaren zijn onderzocht. Het delen van informatie is juist in dit domein heel belangrijk. Professionals kunnen zich in bepaalde situaties afvragen welke informatie ze wel en niet kunnen delen, zeker na de invoering van de AVG. De website helpt professionals in het sociaal domein hierbij op weg met een speciale webtool.

In 2019 rondde TSD verschillende projecten af, waaronder het onderzoek 'Participatie zonder startkwalificatie'. Dit richtte zich op de kansen en belemmeringen bij de maatschappelijke participatie van jongvolwassenen die het voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs of de entreeopleiding vroegtijdig verlaten. TSD publiceerde onder meer een animatie en stuurde een brief met de onderzoeksresultaten aan de bewindspersonen van de betrokken departementen (het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid). De bevindingen en aanbevelingen zijn verwerkt in de kabinetsreactie op het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Er is besloten om maatregelen door te voeren die tot meer maatwerk in de ondersteuning aan deze doelgroep moeten leiden.

In november 2019 publiceerde TSD het eindproduct van het project Aanpak van integratie statushouders in de vorm van een infographic. In dit project onderzochten de samenwerkende inspecties welke factoren in de praktijk bijdragen aan een integrale aanpak (wonen, inburgeren, werken, onderwijs en zorg) en welke factoren belemmerend kunnen werken bij de integratie.

De publicaties van TSD zijn te vinden op www.toezichtsociaaldomein.nl.

² Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en Inspectie Justitie en Veiligheid en Inspectie van het Onderwijs

Internationale samenwerking

De inspectie werkt samen met andere Europese onderwijsinspecties, vooral in SICI-verband³. Via internationale contacten delen we kennis over onderwerpen die voor onze eigen toezichtverbetering en innovatie relevant zijn.

In 2019 deden we een peer review met de Vlaamse inspectie, zowel in Nederland als in Vlaanderen. Onderwerp daarvan was hoe wij als Nederlandse inspectie de kwaliteitszorg op bestuursniveau beoordelen en hoe de Vlaamse inspectie omgaat met de ontwikkelingsgerichte dialoog en met beoordeling en stimulering.

Daarnaast voerden we een toezichtscan uit. Dat wil zeggen dat we een beschrijving maakten van ontwikkelingen in het instellings- en stelseltoezicht in een aantal landen. Een activiteit waaraan we in SICI-verband meewerkten samen met Estland, Litouwen en Schotland is het project Professional Communication. In dit project brachten we in kaart hoe eindgesprekken na een inspectie een grotere impact kunnen hebben.

We gingen in 2019 ook van start met de voorbereiding van het SICI-congres in Utrecht in maart 2020. Thema van het congres was de interne kwaliteitszorg op oordeelsvorming.

Ook ontvingen we net als in voorgaande jaren buitenlandse delegaties om kennis uit te wisselen en vooral ook om hen te informeren over ons toezicht. Vaak gebeurde dit in combinatie met 'jobshadowing' (meegaan op inspectiebezoek). Verder brachten we bezoeken aan andere landen, ook voor uitwisseling van kennis en het geven van informatie over ons toezicht. Ten slotte hielpen we de onderwijsinspecties op de CASt-eilanden (Curaçao, Aruba en Sint Maarten) in hun ontwikkeling.

Academische samenwerking

De inspectie participeert in wetenschappelijk onderzoek via zogeheten Academische Werkplaatsen. In deze werkplaatsen doen inspecteurs, leraren/schoolleiders en wetenschappers samen onderzoek naar specifieke onderwerpen. We werken samen met de Universiteit Maastricht en de Vrije Universiteit over onderwijskwaliteit. Met de Universiteit Twente werken we samen op het gebied van leskwaliteit (onder andere lesobservatie-instrumenten) en met de Universiteit van Amsterdam over sociale kwaliteit (onder andere de schoolkenmerken van goed burgerschapsonderwijs) en over segregatie in het onderwijs. Bij het laatste onderwerp is ook de gemeente Amsterdam betrokken.

De inspectie gebruikt de onderzoeksresultaten voor het jaarlijkse verslag over de staat van het onderwijs, de vernieuwing en verbetering van het toezicht en voor thematische toezichtactiviteiten.

³ SICI staat voor Standing International Conference of Inspectorates

Raad van Advies

De Raad van Advies heeft de wettelijke taak de inspectie bij te staan in de waarborging van een zorgvuldige en professionele uitoefening van het toezicht. De Raad geeft gevraagd en ongevraagd advies.

Bij de samenstelling van de Raad van Advies wordt rekening gehouden met deskundigheid op het terrein van onderwijs, kwaliteitszorg en toezicht. De Raad van Advies bestond in 2019 uit:

- mevrouw N. Azough;
- mevrouw drs. Y. van Sark (tot 1 december 2019);
- de heer C. Cornielje (tot 1 september 2019);
- de heer prof. dr. P.A.H. van Lieshout;
- de heer R.H.M. Peeters.

De Raad van Advies vergaderde in 2019 driemaal met de inspectieleiding. In dit overleg kwamen behalve de actualiteit (waarbij het meestal over casussen ging) onder meer het verslag over de staat van het onderwijs en het Kamerdebat over het toezicht in het funderend onderwijs aan de orde.

3. Activiteiten

In het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het speciaal onderwijs en het mbo vormen de vierjaarlijkse onderzoeken bij besturen en scholen de kern van het toezicht. In het hoger onderwijs ziet het toezicht er anders uit. Daar doet de inspectie onderzoek naar de naleving van wet- en regelgeving en kan de inspectie bij ernstige signalen of incidenten een onderzoek instellen (de zogeheten brandweerfunctie). We hebben in 2019 ook verschillende thematische onderzoeken gedaan en de jaarlijkse 'Staat van het Onderwijs' uitgebracht.

ca. **4.000**
Onderzoeken en
bezoeken

18
Themarapporten
gepubliceerd

87
Jaarverslagen onderzocht
op continuïteitsrisico's

2.052
Meldingen bij
vertrouwensinspecteurs

274
Jaarrekeningen
geanalyseerd op
rechtmatigheidsaspecten

Toezicht op het primair onderwijs

In 2019 voerden we in het primair onderwijs 2.301 onderzoeken uit. Tabel 3a geeft deze onderzoeken weer, uitgesplitst naar type.

Tabel 3a Typen onderzoek en aantallen, primair onderwijs 2019

Type onderzoek	Aantal
Vierjaarlijks onderzoek bij een bestuur	249
Herstelonderzoek bij een bestuur	19
Verificatieonderzoek bij een school	567
Onderzoek naar waardering Goed bij een school	69
Risico-onderzoek bij een school	98
Herstelonderzoek bij een school	134
Onderzoek in het kader van stelsel- en themaonderzoek bij een school	589
Schoolbezoeken in het kader van de vierjaarsverplichting	207
Voor- en vroegschoolse educatie (vve) – onderzoeken gemeenten	17
Voor- en vroegschoolse educatie (vve) – onderzoeken locaties	326
Lokale Educatieve Agenda – gesprekken met gemeenten	26
Totaal	2.301

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Eind 2019 was er in het primair onderwijs sprake van 108 oordelen 'Onvoldoende' (1,6 procent) en 39 oordelen 'Zeer zwak' (0,6 procent), zie tabel 3b.

Tabel 3b Oordelen/waarderingen primair onderwijs per 1 januari 2020

Oordeel/Arrangement	Aantal	Percentage
Goed	148	2,1
Voldoende	3.712	53,7
Onvoldoende	108	1,6
Zeer zwak	39	0,6
Zonder actueel oordeel	2.835	41
Nog geen arrangement (nieuwe onderwijskundige eenheid)	76	1,1
Totaal	6.918	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

De themaonderzoeken in 2019 die (ook) betrekking hadden op het primair onderwijs, staan in het themaonderzoek-overzicht (tabel 3i en tabel 3j).

Toezicht op het voortgezet onderwijs

In 2019 voerden we in het voortgezet onderwijs 1.332 onderzoeken uit. Tabel 3c geeft deze onderzoeken weer, uitgesplitst naar type.

Tabel 3c Typen onderzoek en aantallen, voortgezet onderwijs 2019

Type onderzoek	Totaal
Vierjaarlijks onderzoek bij een bestuur	94
Bestuursgesprekken	50
Verificatieonderzoek bij een school/afdeling	256
Onderzoek naar waardering Goed bij een school	114
Risico-onderzoek bij een school/afdeling	60
Follow-up onderzoek bij een school	298
Onderzoek in het kader van stelsel- en themaonderzoek bij een school	305
School-/afdelingsbezoeken in het kader van de vierjaarsverplichting	133
Specifiek onderzoek	22
Totaal	1.332

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Eind 2019 was er in het voortgezet onderwijs sprake van 66 oordelen 'Onvoldoende' (2,0 procent) en 17 oordelen 'Zeer zwak' (0,5 procent). Tabel 3d geeft de verdeling van de oordelen/waarderingen weer.

Tabel 3d Oordelen/waarderingen voortgezet onderwijs per 1 januari 2020

Oordeel/Arrangement	Aantal	Percentage
Goed	181	5,5
Voldoende	2.535	77,0
Onvoldoende	66	2,0
Zeer zwak	17	0,5
Zonder actueel oordeel	485	15,0
Totaal	3.284	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

De themaonderzoeken in 2019 die (mede) betrekking hadden op het voortgezet onderwijs staan in het themaonderzoek-overzicht (tabel 3i en tabel 3j).

Toezicht op het niet-bekostigd onderwijs (primair en voortgezet onderwijs)

In 2019 voerden we in het particulier onderwijs 56 onderzoeken uit en hadden we 11 kennismakingsbezoeken bij nieuwe scholen.

In tabel 3e zijn de onderzoeken gesplitst naar sector en naar type activiteit.

Tabel 3e Activiteiten in niet-bekostigd onderwijs (primair en voortgezet onderwijs)

Type activiteit	Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs
Advies aan het college van burgemeester en wethouders gemeente	7	6
Kwaliteitsonderzoek	21	9
Herstelonderzoek	1	1
Themaonderzoek	3	3
Overige bezoeken	3	2
Totaal	35	21

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Toezicht op het (voortgezet) speciaal onderwijs

In 2019 voerden we in het speciaal onderwijs 227 onderzoeken uit. Tabel 3f geeft deze onderzoeken weer, uitgesplitst naar type.

Tabel 3f Typen onderzoek en aantallen, (voortgezet) speciaal onderwijs 2019

Type onderzoek	Aantal
Vierjaarlijks onderzoek bij een bestuur	31
Voortgangsgesprek bestuur	3
Herstelonderzoek bij bestuur en scholen	7
Verificatieonderzoek op een school	87
Onderzoek naar waardering Goed bij een school	3
Risico-onderzoek bij een school	15
Herstelonderzoek bij een school	18
Onderzoek nieuwe school	-
Specifiek onderzoek	9
Onderzoek in het kader van stelsel- en themaonderzoek bij een school	54
Totaal	227

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

In 2019 voerden we daarnaast 45 onderzoeken bij samenwerkingsverbanden uit, zie tabel 3g.

Tabel 3g Typen onderzoek toezicht op samenwerkingsverbanden passend onderwijs, primair onderwijs en voortgezet onderwijs 2019

Toezicht op samenwerkingsverbanden	Aantal
Vierjaarlijks onderzoek bij bestuur en samenwerkingsverband	36
Herstelonderzoeken bij bestuur en samenwerkingsverband	4
Voortgangsgesprekken (= follow-up)	3
Specifiek onderzoek bij bestuur	1
Onderzoeken bij orthopedagogisch didactische centra (OPDC's)	1
Totaal	45

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Eind december 2019 was er in het (voortgezet) speciaal onderwijs sprake van 645 eindoordelen op schoolniveau (voorheen arrangementen). Hierbij werd 10 keer het oordeel Onvoldoende toegekend en 4 keer het oordeel Zeer zwak (tabel 3h).

Tabel 3h Oordelen/waarderingen speciaal onderwijs per 1 januari 2020

Oordeel/Arrangement	Aantal	Percentage
Goed	29	4,5
Voldoende	325	50,4
Onvoldoende	10	1,6
Zeer zwak	4	0,6
Zonder actueel oordeel	275	42,6
Nog geen arrangement (nieuwe onderwijskundige eenheid)	2	0,3
Totaal	645	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

De themaonderzoeken in 2019 die (ook) betrekking hadden op het speciaal onderwijs staan in het themaonderzoek-overzicht (tabel 3i en tabel 3j).

Toezicht op middelbaar beroepsonderwijs

In het mbo voerden we in 2019 bij een kwart van de in totaal ruim 200 bekostigde en niet-bekostigde instellingen een vierjaarlijks onderzoek uit. Bij de overige bekostigde en niet-bekostigde instellingen maakten we een Jaarprestatieanalyse (JPA). Hierop volgde (als dat nodig was) een bestuursgesprek en eventueel een kwaliteitsonderzoek. Verder zijn signalen in 2019 regelmatig aanleiding geweest voor het ad hoc voeren van een bestuursgesprek. In enkele van deze gevallen was er ook een onderzoek nodig om zicht te krijgen op de kwaliteit.

Tijdens de vierjaarlijkse onderzoeken deden we steekproefsgewijs ook kwaliteitsonderzoeken. Deze dienden als input voor het stelseltoezicht waarover gerapporteerd wordt in de Staat van het Onderwijs.

Gedurende het jaar voerden we herstelonderzoek uit bij de mbo-instellingen waar we eerder op bestuurs- en/of opleidingsniveau onvoldoende kwaliteit rapporteerden. Op 31 december 2019 waren er 2 Zeer Zwakke mbo-opleidingen. Daarnaast waren er 80 mbo-opleidingen waarvan de examinering onder de maat was.

In 2019 brachten we het themarapport *Governance in het mbo* uit. Ook voerden we in 2019 een themaonderzoek uit naar kwaliteitsborging en zelfbeoordelingen in het mbo. Het rapport van dit themaonderzoek verschijnt in 2020. De themaonderzoeken in 2019 die (ook) betrekking hadden op het mbo staan in het themaonderzoek-overzicht (tabel 3i en tabel 3j).

Naast deze onderzoeken verkenden we in 2019 een aantal thema's, in sommige gevallen dienden deze verkenningen als voorbereiding op een uitgebreider onderzoek in 2020.

De onderwerpen die hierbij centraal stonden:

- de betekenis van het toelatingsrecht voor de toegankelijkheid van het mbo;
- effectief mbo niveau 2;
- aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en maatwerk;
- investering in docentkwaliteit.

Over onze bevindingen in deze verkenningen rapporteren we in het verslag de Staat van het Onderwijs die in 2020 wordt gepubliceerd.

Net als in 2018 gaven we in 2019 op stelselniveau het thema examinering en diplomering extra aandacht. Daarnaast onderzochten we op dit niveau de standaarden didactisch handelen en beroepspraktijkvorming. Bij deze laatste standaard namen we ook het onderwerp stagediscriminatie verkennend mee. Ten slotte onderzochten we op het niveau van het gehele onderwijsstelsel de kwaliteit van educatie-opleidingen. We rapporteren over deze onderwerpen in het verslag over de staat van het onderwijs in 2020.

Toezicht op het hoger onderwijs

De inspectie doet onderzoek of instellingen voor hoger onderwijs wet- en regelgeving naleven. Bij ernstige signalen of incidenten die kunnen leiden tot gevolgen op stelselniveau kan de inspectie in incidentele gevallen een verdiepend onderzoek instellen. We doen geen onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs op instellingsniveau. Dit is de taak van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) waar we nauw mee samenwerken.

In 2019 voerden we naar aanleiding van ontvangen signalen 36 keer een verkennende actie uit. Dit varieerde van bureauonderzoek tot contact met het bestuur. Daarnaast voerden we in het kader van onze meerjarige planning 19 gesprekken met instellingsbesturen.

De inspectie heeft ook als taak om toetredingsverzoeken te behandelen. Dit was in 2019 niet aan de orde, omdat deze niet werden ingediend.

Een taak van de inspectie is ook het doen van onderzoek naar ontwikkelingen in het stelsel van het hoger onderwijs. In 2019 publiceerden we de volgende (thema)rapporten met betrekking tot het hoger onderwijs:

- Doorstromen van hbo naar wo (april 2019);
- Maatwerk voor aankomende leraren – een onderzoek naar maatwerk in deeltijd-lerarenopleidingen (september 2019);
- Factsheet: gedragscodes taal hoger onderwijs (oktober 2019);
- Internationalisering en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor Nederlandse studenten (december 2019).

Samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en de NVAO voerden we monitorgesprekken in het kader van het thema Leven Lang Leren. Daarnaast zijn we actief betrokken bij de landelijke bijeenkomsten voor instellingen die deelnemen aan de pilots flexibilisering.

We werken nauw samen met de NVAO en de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO). Het doel van de samenwerking is het realiseren van een logisch, effectief en samenhangend stelsel van externe kwaliteitsbewaking in het hoger onderwijs. Dit staat zo omschreven in het samenwerkingsprotocol dat sinds 2018 van kracht is. Vanuit de eenloketgedachte proberen we om de administratieve last voor de onderwijsinstellingen zo klein mogelijk te houden. In 2019 vulden we de samenwerking op diverse vlakken verder in. Zo maakten we afspraken met de CDHO over een gezamenlijke analyse van de arbeidsmarkt in 2020.

Vanaf 1 juli 2017 houdt de inspectie toezicht op het terecht gebruik van de namen universiteit en hogeschool en het terecht verlenen van graden in het hoger onderwijs. Dit is een gevolg van de Wet bescherming namen en graden in het hoger onderwijs. In 2019 hebben we 12 zaken afgerond. In 2 van die gevallen is inmiddels een boeterapport opgesteld door het ministerie van OCW.

Financieel toezicht

Eind 2019 stonden 15 instellingen onder aangepast financieel toezicht: 6 instellingen voor basisonderwijs, 2 expertisecentra en 5 instellingen voor voortgezet onderwijs, waaronder 2 instellingen in Caribisch Nederland. Zowel in het mbo als het hbo ging het om 1 instelling.

Gedurende het jaar zijn er 2 besturen teruggekeerd naar basistoezicht. Er zijn 6 nieuwe besturen onder aangepast financieel toezicht geplaatst. Het gaat hier om 5 basisscholen en een expertisecentrum.-

In 2019 namen we in het funderend onderwijs 39 signalen in behandeling. Hiervan zijn er 22 afgehandeld, 17 signalen staan nog open. In het mbo en het hoger onderwijs hebben we 14 signalen in behandeling genomen. Hiervan zijn er 5 afgehandeld, 9 signalen staan nog open.

In 2019 startten we in het funderend onderwijs 8 nieuwe rechtmatigheidsonderzoeken. Daarnaast stonden er nog 10 open. Tijdens een rechtmatigheidsonderzoek controleert de inspectie of instellingen en besturen zich houden aan de (financiële) voorschriften. Eind 2019 waren er van die in totaal 18 onderzoeken, 13 afgesloten en liepen er nog 5. In het mbo en het hoger onderwijs zijn we in 2019 4 nieuwe rechtmatigheidsonderzoeken gestart. Daarnaast stonden er nog 8 open. Eind 2019 hadden we 3 onderzoeken afgesloten en stonden er nog 9 open.

In 2019 analyseerde de inspectie de jaarrekeningen van 2018 van 274 instellingen op rechtmatigheidsaspecten. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de afgegeven controleverklaringen van instellingsaccountants. Waar nodig hebben we nader onderzoek uitgevoerd, leidend tot herstel of een schriftelijke waarschuwing aan de instelling.

Op 1 januari 2019 waren er 21 afgeronde dossiers over mogelijke overtredingen van de Wet normering topinkomens (WNT). In 2019 kwamen daar 14 nieuwe meldingen en interne signalen bij. Van deze in totaal 35 zaken waren er eind 2019 5 afgehandeld, 15 in behandeling en 15 in vooronderzoek.

Een taak van de inspectie is het beoordelen (reviewen) van accountantscontroles van onderwijsinstellingen. Hierbij letten we op de rechtmatigheid van de bekostiging en besteding van rijksmiddelen en de getrouwheid van de jaarrekening. In 2019 voerden we 72 beoordelingen uit. Net als in 2018 beoordeelden we 8 gevallen (11,1 procent) als niet toereikend. Dit was vanwege uiteenlopende onvolkomenheden in de controle, onder meer met betrekking tot de jaarverslaggeving, de Wet normering topinkomens, de bekostiging en de dossiervorming in het algemeen. In de meeste van deze 8 gevallen gaat het om kleine accountantskantoren met een beperkt aantal opdrachten in het onderwijsveld. Bij onze beoordelingsselectie voor 2020 houden we hier rekening mee door ze eerder of in meerdere mate mee te nemen in onze selectie. We publiceren de namen van accountantskantoren met het oordeel toereikend en die met het oordeel niet toereikend in 'De Financiële Staat van het Onderwijs'.

In het funderend onderwijs hebben we 87 jaarverslagen over 2018 nader onderzocht op mogelijke continuïteitsrisico's. In het mbo en hoger onderwijs was er bij 30 instellingen (27 mbo's, en 3 in het hoger onderwijs) aanleiding om de financiële positie nader te onderzoeken en waar nodig een bestuursgesprek te voeren.

Er zijn in 2019 364 financiële analyses uitgevoerd in het kader van het vierjaarlijks bezoek aan besturen en scholen in het funderend onderwijs en in het mbo. Financieel inspecteurs hebben deelgenomen aan 72 onderzoeken: 66 in het funderend onderwijs en 6 in het mbo.

De themaonderzoeken in 2019 die voortkomen uit het financieel toezicht staan in het themaonderzoek-overzicht (tabel 3i en tabel 3j). Het gaat, naast de Financiële Staat van het Onderwijs 2018 (december 2019), om de volgende rapporten:

- Ontwikkeling van aantal internationale studenten en effecten daarvan voor de financiële positie van de instellingen (september 2019);
- Continuïteit kleine opleidingen mbo (rapport volgt in 2020);

Peil.onderwijs

Onder de naam Peil.onderwijs voert de inspectie periodieke peilingsonderzoeken uit in het primair onderwijs.

In 2019 ronden we de data-analyse af voor 3 peilingsonderzoeken en publiceerden rapportages over deze onderzoeken.

Het gaat om de volgende rapportages:

- Peil.Mondelinge taalvaardigheid (spreken, gesprekken en luisteren) einde basisonderwijs (maart 2019);
- Peil.Engels einde basisonderwijs (november 2019);
- Peil.Mondelinge taalvaardigheid einde speciaal (basis)onderwijs (november 2019).

In afstemming met het ministerie van OCW brachten we in 2019 geen rapportage uit over de taal- en rekenvaardigheden van leerlingen aan het einde van het basisonderwijs. De reden hiervoor is dat de gegevens van verschillende eindtoetsen, die de basis vormen voor deze rapportage, onvoldoende vergelijkbaar bleken en dat de datakwaliteit van de benodigde gegevens tekortschoot.

Eind 2019 startten we met de data-analyse voor de rapportage over de taal- en rekenvaardigheden einde basisonderwijs op basis van de eindtoetsen in 2019. Dit rapport verschijnt in april 2020, tegelijk met 'De Staat van het Onderwijs'. Ook zijn in het voorjaar van 2019 op in totaal ongeveer 250 basisscholen en 80 scholen voor speciaal basisonderwijs gegevens verzameld in het kader van de peilingsonderzoeken Rekenen-Wiskunde einde speciaal (basis)onderwijs en Schrijfvaardigheid einde speciaal (basis)onderwijs. In het voorjaar van 2021 rapporten we over deze peilingsonderzoeken.

In 2019 startte ook de uitvoering van het peilingsonderzoek Burgerschap einde basisonderwijs. De gegevensverzameling op de deelnemende basisscholen vindt in het voorjaar van 2020 plaats. Ook kende het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) in 2019 na een gezamenlijk toewijzingstraject subsidie toe voor 2 nieuwe peilingsonderzoeken. Het gaat om het onderzoek Peil. Leesvaardigheid einde (speciaal) basisonderwijs en Peil. Digitale geletterdheid einde basisonderwijs. Het onderzoek Peil. Leesvaardigheid startte einde 2019; Peil. Digitale geletterdheid startte in januari 2020. In schooljaar 2020/2021 worden de benodigde gegevens voor beide onderzoeken verzameld op de deelnemende scholen.

Tot slot is in 2019 in opdracht van Peil.onderwijs een start gemaakt met het opstellen van de domeinbeschrijving en reviewstudie voor de peiling Mens en Maatschappij einde (speciaal) basisonderwijs. In 2020 bepalen we samen met het NRO welke partij dit onderzoek zal doen en zal het NRO vervolgens subsidie toekennen.

Toezicht op het onderwijs in Caribisch Nederland

In Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) houden we toezicht op instellingen voor primair en voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, op de Expertisecentra Onderwijs Zorg (EOZ) en op de Sociale Kantrajecten Jongeren (SKJ).

Onze werkwijze is dat we bij instellingen met basistoezicht om het jaar een kwaliteitsonderzoek op locatie doen en een voortgangsgesprek voeren. Voortgangsgesprekken vinden uit overwegingen van efficiency regelmatig op afstand plaats, via een videoverbinding. We bezoeken Caribisch Nederland eenmaal per jaar.

In 2019 deden we 10 kwaliteitsonderzoeken en voerden we 16 voortgangsgesprekken. Ook deden we een zogeheten adviesbezoek bij een niet-bekostigde instelling om duidelijk te krijgen of er sprake is van een school in de zin van de Leerplichtwet.

Alle scholen in Caribisch Nederland hadden eind 2019 een basisarrangement. De onderwijskwaliteit in Caribisch Nederland is de laatste jaren verbeterd. Dit neemt niet weg dat de kwaliteit soms kwetsbaar is, vooral doordat het voor instellingen vaak lastig is voldoende bevoegd en bekwaam personeel te vinden.

Themaonderzoek

In 2019 bracht de inspectie, naast 'De Staat van het Onderwijs' inclusief deelrapporten en factsheets per onderwijssector (april) en 'De Financiële Staat van het Onderwijs' (december) een aantal thematische rapporten uit. In een aantal gevallen ging een rapport gepaard met bijvoorbeeld een congres of een rondetafelgesprek. Tabel 31 geeft een overzicht van de in 2019 gepubliceerde themarapporten.

Tabel 3i Overzicht gepubliceerde themarapporten 2019

Maand	Rapport	Sector
Maart 2019	Peil.Mondelinge taalvaardigheid. Einde basisonderwijs 2016-2017	Primair onderwijs
April 2019	Plaatsing en toelating in het vo	Voortgezet onderwijs
April 2019	Doorstromen van hbo naar wo. In hoeverre is de wo-master toegankelijk voor hbo-gediplomeerden	Hoger onderwijs
April 2019	Kwaliteitszorg en ambitie. De motor voor verbetering van onderwijskwaliteit schooljaar 2017/2018	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs
April 2019	Experiment flexibilisering onderwijstijden	Primair onderwijs
April 2019	Dyslexieverklaringen: verschillen tussen scholen nader bekeken	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs
April 2019	Reken- en wiskundeonderwijs aan (potentieel) hoog presterende leerlingen	Primair onderwijs
Juli 2019	Motivatie om te leren: motiverende kenmerken van het voortgezet onderwijs	Voortgezet onderwijs
Juli 2019	Verkenning Doelmatige omvang van de reserves	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger onderwijs
September 2019	Ontwikkeling van aantal internationale studenten en effecten daarvan voor de financiële positie van de instellingen	Hoger onderwijs
September 2019	Maatwerk voor aankomende leraren. Een onderzoek naar maatwerk in deeltijd-lerarenopleidingen	Hoger onderwijs
Oktober 2019	Factsheet Gedragcodes taal hoger onderwijs	Hoger onderwijs
November 2019	Governance in het mbo. Een onderzoek naar Raden van Toezicht en het samenspel met bestuurders	Middelbaar beroepsonder- wijs
November 2019	Peil.Engels einde basisonderwijs 2017-2018	Primair onderwijs
November 2019	Landelijk rapport gemeentelijk toezicht Kinderopvang 2018	Kinderopvang
November 2019	Peil.Mondelinge taalvaardigheid einde speciaal (basis) onderwijs	Primair onderwijs, speciaal onderwijs
December 2019	Internationalisering en de toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor Nederlandse studenten	Hoger onderwijs
December 2019	Fries in het primair en voortgezet onderwijs	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Een aantal thematische onderzoeken is (grotendeels) in 2019 gedaan en leidt in 2020 tot een publicatie en/of andere vormen van aandacht. Deze onderzoeken staan in tabel 3j.

Tabel 3j Overzicht van themarapporten die grotendeels zijn uitgevoerd in 2019, publicatie in 2020)

Onderzoek	Sector(en)
Doelbereik van de lokale educatieve agenda	Primair onderwijs
Herijken toezicht kinderopvang en vve	Primair onderwijs
Nulmeting vve	Primair onderwijs
Veranderingen in de samenstelling van de leerlingenpopulatie in het speciaal onderwijs tussen 2014 en 2018	Speciaal onderwijs
Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen	Voortgezet onderwijs
Schoolexaminering in het vo	Voortgezet onderwijs
Continuïteit kleine opleidingen (waaronder vakinstellingen)	Middelbaar beroepsonderwijs
Onafhankelijk functioneren intern toezicht bij samenwerkingsverbanden	Speciaal onderwijs
Burgerschapsonderwijs en het omgaan met verschil in morele opvattingen	Primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, mbo
Extra ondersteuning in het basisonderwijs	Primair onderwijs
Kwaliteitsborging en zelfbeoordeling	Middelbaar beroepsonderwijs
Effectief mbo-2	Middelbaar beroepsonderwijs

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Ingrijpen bij niet-naleving

Toezicht start vanuit vertrouwen. Besturen en scholen krijgen volgens de bestaande wet- en regelgeving altijd de mogelijkheid om tekortkomingen te herstellen. Soms is het nodig dat de inspectie ingrijpt. Daarvoor heeft de inspectie op dit moment verschillende mogelijkheden.

De inspectie doet onderzoeken bij besturen en scholen. Als het onderwijs van onvoldoende kwaliteit is, beoordeelt de inspectie de school als Onvoldoende of Zeer zwak. Als voldoende herstel uitblijft en een school langer dan een jaar Zeer zwak is, meldt de inspectie de school bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit kan uiteindelijk tot intrekking van de bekostiging leiden.

Bij de handhaving van wet- en regelgeving kregen de volgende onderwerpen in 2019 extra aandacht:

- aanwezigheid schoolgids;
- vrijwillige ouderbijdrage;
- de zorgplicht binnen het passend onderwijs;
- leerplicht en voortijdig schoolverlaten;
- de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

In het mbo kan de minister het recht om te examineren of het volledige recht op het verzorgen van de opleiding intrekken wanneer de (examen)kwaliteit van de opleiding twee keer op rij onvoldoende is. Na de eerste constatering van onvoldoende (examen)kwaliteit ontvangt de instelling van de inspectie een waarschuwingsbesluit, waarin de termijn genoemd wordt waarbinnen de tekortkomingen hersteld moeten zijn.

In 2019 nam de inspectie namens de minister 29 waarschuwingsbesluiten voor intrekking van licenties in het kader van de Wet educatie beroepsonderwijs. Deze besluiten hadden betrekking op 37 erkende mbo-opleidingen (geregistreerd in het Centraal Register Beroepsopleidingen, crebo) en 2 opleidingen voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo). In 2019 besloot de minister de examenlicentie van 15 crebo-opleidingen in te trekken. De minister besloot om 1 crebo-opleiding de rechten op het verzorgen van de opleiding te ontnemen.

In 2019 nam de inspectie 21 sanctiebesluiten bij verschillende besturen, voor een bedrag van in totaal ongeveer 5 miljoen euro.

De inspectie voert jaarlijks ongeveer vijf onderzoeken uit naar bestuurlijk handelen. Deze onderzoeken hebben vaak een grote impact op besturen en raden van toezicht. Naar aanleiding van deze onderzoeken worden er ook regelmatig wijzigingen doorgevoerd in de samenstelling daarvan.

Het aantal rechtszaken waarbij de inspectie betrokken is, neemt de laatste jaren toe. In 2019 zijn er 28 nieuwe zaken gestart waarbij de inspectie betrokken was. Het aantal rechtszaken in de afgelopen jaren staat in tabel 3k.

Tabel 3k *Gerechtelijke procedures in 2019*

	2015	2016	2017	2018	2019
Beroep	14	7	2	16	8
Hoger beroep	1	1	0	0	12
Voorlopige voorziening	5	3	1	2	5
Civielrechtelijk	1	0	1	6	3
	21	11	4	24	28

Bron: *Inspectie van het Onderwijs, 2019*

Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie

Kinderopvang

In opdracht van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ziet de inspectie erop toe hoe gemeenten en GGD'en hun wettelijke toezichttaken betreffende de kinderopvang uitvoeren. De inspectie richt zich op een continue versterking en doorontwikkeling van het (interbestuurlijk) toezicht op de kinderopvang. De inspectie wil zo indirect bijdragen aan de ontwikkelingskansen van kinderen.

Gemeenten verantwoorden zich jaarlijks aan de inspectie over hun toezicht op de kinderopvang. Deze verantwoording is een belangrijke informatiebron voor de risicoanalyse en de daarop volgende expertanalyse. Ook eventuele signalen en de toezichthistorie worden hierin betrokken. We nemen contact op met de betreffende gemeente wanneer we risico's vaststellen en voeren zo nodig nader onderzoek uit. Hier rapporteren we vervolgens over. Als de uitvoering van het gemeentelijk toezicht (inclusief de handhaving) niet op orde is, dan geven wij de betreffende gemeente een zogeheten B-status. In 2019 hadden drie gemeenten de B-status. Twee van deze gemeenten kregen de A-status na het succesvol afronden van het verbetertraject. Ze voldeden weer aan de wettelijke minimumeisen voor de uitvoering van het toezicht op kinderopvang.

In 2019 brachten we ons jaarlijkse 'Landelijk Rapport gemeentelijk toezicht kinderopvang' over 2018 uit. Dit rapport gaat over de uitvoering van de toezichts- en handhavingstaken door de gemeenten. De belangrijkste constatering was de toename van het aantal onderzoeken vanwege tekortkomingen, ook als gevolg van een aantal veranderingen in de regelgeving waar de sector kinderopvang mee te maken kreeg.

De inspectie ziet steeds meer samenwerking tussen onderwijs en kinderopvangvoorzieningen. Nieuwe vormen van samenwerking passen niet altijd binnen de huidige wet- en regelgeving. De inspectie onderzocht in 2019 drie casussen om de knelpunten scherp te krijgen en bracht deze onder de aandacht bij de ministeries van OCW en SZW.

In 2019 onderzocht de inspectie de gastouderopvang. We onderzochten specifieke risico's die in de gastouderopvang spelen, het toezicht en de rol van het gastouderbureau. In het voorjaar van 2020 publiceren we hierover ons rapport. Daarin gaan we in op de door het veld benoemde maatregelen om het toezicht op de gastouderopvang te verbeteren.

In november 2019 brachten we het themaonderzoek 'Doelbereik Lokale Educatieve Agenda (LEA)' uit. Dit rapport gaat over de wettelijke verplichting van gemeenten, schoolbesturen en houders van kinderopvangorganisaties om jaarlijks overleg te voeren en afspraken te maken over onder andere het tegengaan van segregatie. De inspectie heeft onderzocht in welke mate partijen gevolg geven aan de wettelijke bepalingen over het overleg, welke resultaten worden behaald en wat de achterliggende redenen zijn voor het wel of niet behalen van resultaten.

De inspectie speelde in 2019 een actieve rol in het kinderopvangstelsel. In diverse overleggen leverde de inspectie een bijdrage vanuit haar kennis en ervaring op het gebied van toezicht en handhaving in de kinderopvang.

Deze overleggen vonden plaats met:

- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
- Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
- De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)
- Gemeenten
- Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD'en)
- De GGD Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR)
- Overige partijen

Voor- en vroegschoolse educatie

Ons toezicht op de voor- en vroegschoolse educatie (vve) gebeurt op basis van signalen. In 2019 deden we onderzoek bij 5 gemeenten die niet aan hun wettelijke verplichtingen voor vve voldeden. Ook deden we nader onderzoek naar de vve-locaties waar volgens de oordelen van de GGD sprake was van ernstige risico's voor de kwaliteit.

In opdracht van de minister van OCW hebben we in 2019 de kwaliteit van de vve gemeten. We bezochten en onderzochten daarvoor 253 voorscholen en 72 vroegscholen. We rapporteren hierover in 2020.

In 2018 zijn we gestart met het project Herijken toezicht vve en kinderopvang. Dit project is in 2019 afgerond. In 2020 rapporteren we hierover.

Overige toezichtactiviteiten

Predicaat Excellente School

Het predicaat Excellente School is een predicaat voor scholen met bijzondere kwaliteiten en voor scholen die uitblinken in een specifiek excellentieprofiel.

Het predicaat valt onder de verantwoordelijkheid van de inspectie. De inspectie verzorgt de inhoudelijke en logistieke ondersteuning van de jury die de excellentie beoordeelt.

De waardering Goed is vanaf 2017 voorwaarde voor deelname aan het traject Excellente School.

In 2019 waren er 67 aanmeldingen voor het predicaat Excellente School. Uiteindelijk kende de inspectie op basis van de adviezen van de jury Excellente scholen 62 predicaten Excellente School 2019 toe. Deze werden toegekend aan 16 scholen voor basisonderwijs (inclusief speciaal basisonderwijs), 40 scholen voor voortgezet onderwijs (inclusief praktijkonderwijs) en 6 scholen voor speciaal onderwijs. De predicaten zijn 3 jaar geldig.

In 2019 heeft het Kohnstamm Instituut op ons verzoek onderzocht wat typerende kenmerken zijn van Excellente scholen in vergelijking met scholen die als Goed beoordeeld zijn. Ook onderzochten ze in hoeverre Excellente scholen een voorbeeldfunctie (kunnen) vervullen voor andere scholen. Het Kohnstamm Instituut rapporteert over de bevindingen in de eerste helft van 2020.

Vertrouwensinspecteurs

De vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs behandelen meldingen over seksuele intimidatie, seksueel misbruik, psychisch en fysiek geweld, discriminatie en radicalisering binnen het onderwijs en de kinderopvang. In het schooljaar 2018/2019 registreerden onze vertrouwensinspecteurs 1.918 meldingen in een van de genoemde categorieën over het onderwijs (zie tabel 3l). In het kalenderjaar 2019 kwamen er 134 meldingen binnen over de kinderopvang (zie tabel 3k).

Tabel 3l Meldingen onderwijs per schooljaar

	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Seksueel misbruik	106	134	130
Seksuele intimidatie	247	203	222
Psychisch geweld	1.044	898	890
Fysiek geweld	554	555	522
Discriminatie en radicalisering	45	61	65
Overig	78	69	89
Totaal	2.074	1.920	1.918

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Met het ministerie van SZW is afgesproken dat we per kalenderjaar rapporteren over de meldingen binnen de kinderopvang. We boden in 2019 een factsheet aan de minister van SZW aan over de meldingen bij de vertrouwensinspecteur over de kinderopvang over de jaren 2016-2018. De minister van SZW bood deze factsheet vervolgens aan de Kamer aan. Tabel 3m bevat een overzicht van meldingen per categorie binnen de kinderopvang in de jaren 2017-2019.

Tabel 3m Meldingen kinderopvang per kalenderjaar

	2017	2018	2019
Seksueel misbruik	24	28	33
Seksuele intimidatie	24	18	21
Psychisch geweld	17	21	18
Fysiek geweld	54	61	55
Discriminatie en radicalisering	0	3	0
Overig	9	6	7
Totaal	128	137	134

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Nederlands onderwijs in het buitenland (primair en voortgezet onderwijs)

De inspectie houdt toezicht op de Nederlandse scholen in het buitenland die in aanmerking komen voor ondersteuning door de overheid via de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB). Het gaat om bijna 200 scholen in meer dan 120 landen. De scholen variëren van dagscholen met het volledige Nederlandse curriculum, leslocaties voor Nederlandse Taal en Cultuur (NTC-scholen) en instellingen die afstandsonderwijs verzorgen. In totaal gaat het om ruim 14.000 leerlingen.

In 2019 onderzochten we in totaal 58 NTC-scholen (39 primair onderwijs en 19 voortgezet onderwijs). Daarnaast bezochten we 6 dagscholen (5 primair onderwijs en 1 voortgezet onderwijs) en 7 instellingen voor afstandsonderwijs (waarvan 4 voortgezet onderwijs en 3 primair onderwijs, waarbij in drie gevallen sprake was van een combinatie van primair en voortgezet onderwijs). Enkele van de onderzoeken op NTC-scholen vonden op afstand (digitaal) plaats, vanwege onveilige situaties in het betreffende land of vanwege het geringe leerlingenaantal op de school.

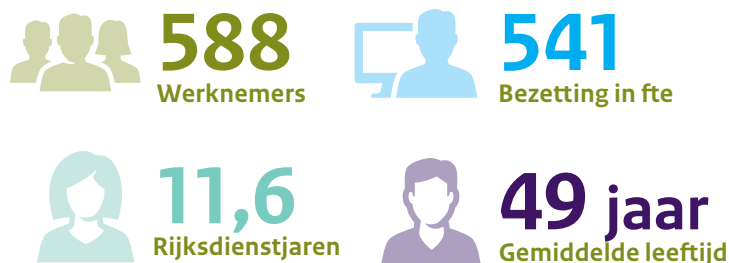
Twee NTC-scholen kregen in 2019 een aangepast arrangement. Een van deze twee scholen meldden wij volgens de geldende procedure bij de Stichting NOB, aangezien deze school voor de tweede keer het oordeel Onvoldoende kreeg. Dertien scholen hebben het oordeel Voldoende, maar kregen wel herstelopdrachten voor een of meer standaarden.

In 2019 gebruikten we voor het Nederlands onderwijs in het buitenland voor het eerst de nieuwe onderzoekskaders, afgeleid van de onderzoekskaders (2017) die we in Nederland gebruiken. De reacties hierop zijn positief.

4. Organisatie

In de afgelopen jaren hebben we belangrijke stappen gezet om verantwoordelijkheden lager in de organisatie neer te leggen en de professionele ruimte van medewerkers te vergroten. In 2019 hebben we vooral ook veel aandacht besteed aan mobiliteit. Niet zozeer met het doel om meer wisselingen of een groter verloop te creëren, maar om medewerkers bewust te maken van de regie die zij zelf hebben op hun eigen loopbaan. In 2019 nam het ziekteverzuim verder af, ook dankzij de forse inzet op preventie.

Leiding en management

De inspectie kent een eenhoofdige leiding; de inspecteur-generaal van het Onderwijs is verantwoordelijk voor de gehele inspectie en leidt het managementteam. Daarin hebben acht directeuren zitting: de vijf toezichtdirecteuren, de directeur beleidsondersteuning en organisatie, de directeur kennis en de directeur rekenschap en juridische zaken. De directeuren leggen verantwoording af aan de inspecteur-generaal en geven leiding aan een aantal afdelingshoofden.

Het managementteam van de inspectie bestond in 2019 uit de inspecteur-generaal, drs. Monique Vogelzang, en de volgende directeuren:

- drs. Rutger Meijer, directeur toezicht primair onderwijs en kinderopvang;
- drs. Hariët Pinkster, directeur toezicht voortgezet onderwijs;
- drs. Rogier Oet, directeur toezicht speciaal onderwijs;
- drs. Esther Deursen, directeur toezicht middelbaar beroepsonderwijs;
- drs. Erik Martijnse, directeur toezicht hoger onderwijs;
- dr. Bert Bulder, directeur kennis;
- drs. Jeroen van Wingerde RA, directeur rekenschap & juridische zaken (tot 1 juli 2019);
- ir. Annelies Opstraat, directeur rekenschap & juridische zaken (vanaf 1 oktober 2019);
- drs. Natacha Malick-Penninga, directeur beleidsondersteuning en organisatie.

Sturingsmodel

Het doel van het sturingsmodel is om verantwoordelijkheden en bevoegdheden zo laag mogelijk in de organisatie neer te leggen. Daarnaast richt het sturingsmodel zich op het bevorderen van de professionele ruimte van medewerkers. Medewerkers werken vaak samen in (toezicht)teams. Zij worden daarbij ondersteund door hun afdelingshoofden. In het tweewekelijkse platform Toezicht bespreken afdelingshoofden van alle directies de uitvoering van verbeteringen op operationeel en tactisch niveau. De directeuren komen tweewekelijks bij elkaar voor verdieping van beleidsvraagstukken en voor reflectie op het functioneren van de inspectieorganisatie. Het managementteam van de inspectie overlegt wekelijks en richt zich op besluitvorming over zaken die het toezicht en de bedrijfsvoering betreffen. Het managementteam richt zich vooral op de langere termijn en de strategische vraagstukken.

Personeelsbeleid

De verbeteracties uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek van september 2018 zijn in 2019 door de directie uitgewerkt in verbeterplannen. Daarbij zijn de medewerkers nadrukkelijk betrokken. Een belangrijk aandachtspunt is de werkdruk. De managementteams van de directies houden de vinger aan de pols over wat goed gaat, wat beter kan en op welke punten er ondersteuning nodig is.

In 2019 besteedden we veel aandacht aan het onderwerp mobiliteit, op basis van het Koersplan Mobiliteit. We werkten ook aan ons Strategisch Personeelsplan, dat we in 2020 vaststellen.

Mobiliteit

We vinden het belangrijk dat onze medewerkers zich bewust zijn van de mogelijkheden van mobiliteit, dat ze zelf de regie hebben over hun loopbaan en dat ze hun werk op een gezonde en zo prettig mogelijke manier kunnen doen. Veel medewerkers maakten in 2019 gebruik van de mogelijkheid om met een loopbaancoach te spreken. De afdelingshoofden volgden een workshop over mobiliteit. Ook versterkten we ons netwerk met andere overheidsdiensten in de regio, met als doel te verkennen waar mogelijkheden liggen voor functiewissels of detachering. Tijdens een goedbezochte Rijksmarkt waren diverse overheidsdiensten vanuit de regio aanwezig om zich te presenteren aan onze medewerkers. Dit leidde tot tientallen vervolgesprekken.

Personeelsgegevens

Het personeelsbestand steeg in 2019 licht ten opzichte van 2018. Op 1 januari 2019 waren er 574 medewerkers in dienst (528 fte's), op 31 december 2019 waren dat er 588 (541 fte's). Deze groei heeft net als vorig jaar te maken met taakuitbreiding en anticipeert op de pensionering van een aantal medewerkers. Eind 2019 was de gemiddelde leeftijd binnen de inspectie 49 jaar. Het gemiddeld aantal (rijks)dienstjaren bedroeg 11,6 jaar.

Het percentage ziekteverzuim is verder gedaald van 4,3 procent in 2018 naar 3,7 procent in 2019. De afgelopen jaren is fors ingezet op de preventie van ziekteverzuim.

Tabel 4a Personeelsgegevens 2015 t/m 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Bezetting in personen	583	544	551	574	588
Bezetting in fte	537	499	504	528	541
Gemiddelde leeftijd	49,4	50,4	50,2	49,4	49
Ziekteverzuim (%)	4,4	4,0	5,6	4,3	3,7
Gemiddelde (rijks)dienstjaren	12,5	13,2	12,9	11,9	11,6

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Tussen 80 en 85 procent van onze formatie betreft medewerkers die werkzaam zijn in het primaire proces; als inspecteur, analist, medewerker toezicht, kenniswerker of jurist. De inspecteursformatie is x fte's. Onderstaande tabel geeft aan om hoeveel fte's het per directie gaat.

Tabel 4b Aantal fte's inspecteurs per directie op 31 december

	2018	2019
Primair onderwijs	90	96
Voortgezet onderwijs	30	31
Speciaal onderwijs	22	20
Middelbaar beroepsonderwijs	42	44
Hoger onderwijs	10	10
Rekenschap en Juridische Zaken	26	26
Overig	2	6
Totaal	222	233

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Veiligheid en integriteit van ons personeel

In 2019 is er 26 keer contact gelegd met de vertrouwenspersonen van de inspectie over ongewenste omgangsvormen en 1 keer over een integriteitskwestie. Dat is aanzienlijk meer dan in 2018. Toen waren er 12 meldingen, waarvan 10 over ongewenste omgangsvormen en twee over integriteitskwesties. Een verschil met eerdere jaren is dat er in 2019 binnen de contactmomenten een onderscheid is gemaakt tussen 'meldingen' en 'sparmomenten'. Sparmomenten zijn kortdurende, soms informele contactmomenten. Deze sparmomenten zijn gezien hun aard en duur niet als melding, maar als sparmoment geregistreerd. Van de 26 contacten ging het in 18 gevallen om een melding en in 8 gevallen om een sparmoment.

De vertrouwenspersonen hebben in 2019 zeven medewerkers verwezen naar de ondernemingsraad, twee naar de bedrijfsarts en één naar de bedrijfsmaatschappelijk werker.

Er was één melding die betrekking had op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hierop is adequaat gehandeld naar beide betrokkenen door het management.

Een van de verklaringen voor het grotere aantal medewerkers dat in 2019 contact heeft gezocht met een vertrouwenspersoon is de taakstelling bij een van de directies die voor onrust zorgde.

Certificering ISO 9001-norm

Als inspectie beoordelen we de kwaliteit en kwaliteitszorg van besturen en scholen. We vinden het belangrijk dat ons werk ook kritisch wordt bekeken. Dat gebeurde in 2019 door een onafhankelijke partij: Certiked.

Certiked beoordeelde de inspectie in december 2018 en februari 2019 tegen de ISO 9001:2015-norm. De ISO 9001-norm is de internationale norm voor kwaliteitsmanagementsystemen. De uitkomst van dit onderzoek was positief. Sinds maart 2019 beschikken we daarom over het ISO-certificaat.

Certiked stelde in het beoordelingsrapport vijf aanmerkingen vast; dit zijn punten die volgens Certiked onvoldoende zijn uitgewerkt en waarop verbetering noodzakelijk is. Op grond van deze aanmerkingen hebben we verbeteringen doorgevoerd bij de aanpak van onze jaarplannen, in ons projectmanagement en in de organisatie van onze werkprocessen. In maart 2020 volgt een controlebeoordeling, waarbij deze verbeteringen aan de orde zullen komen.

VDI-werkplek en huisvesting

In 2019 vond een succesvolle uitrol van de nieuwe VDI-werkplek (virtual desktop infrastructure) plaats. De overgang naar de nieuwe werkplek heeft een aantal aandachtspunten opgeleverd waarop actie is en wordt ondernomen.

In 2019 zijn voorbereidingen getroffen voor de verhuizing van de inspectie (kantoor Utrecht) naar de nieuwe locatie aan de St. Jacobsstraat in Utrecht. De verhuisdatum is vastgesteld op het pinksterweekend van 2020.

Informatiebeleid

In 2019 werkten we verder aan de verbetering van ons informatievoorzieningslandschap. Dit deden we aan de hand van de zogeheten roadmap die we in 2017 hebben vastgesteld. We doen dit in samenwerking met onder andere het ministerie van OCW en andere inspecties en met behulp van rijksbrede informatievoorzieningen.

In 2019 bereidden we de vervanging van het huidige documentmanagementsysteem Edocs door het OCW-brede systeem Proza voor. Het systeem Proza zou aanvankelijk in 2019 beschikbaar zijn voor onze medewerkers, maar dat is om verschillende redenen niet gelukt. Proza komt nu in 2020 beschikbaar. Behalve naar de vervanging van het huidige documentmanagementsysteem ging de aandacht in 2019 onder meer uit naar de vernieuwing van de website en een programma voor procesmanagement.

Begroting en realisatie

Voor 2019 hebben we aanvankelijk een begroting vastgesteld van 63,6 miljoen euro. Door mutaties in het boekjaar bedroeg het beschikbare budget voor 2019 uiteindelijk 65,6 miljoen euro. De grootste mutaties in 2019 betroffen de loon-, prijs- en cao-bijstellingen. Daarnaast waren er kosten in verband met de vertraging van een aantal ICT- en huisvestingsprojecten. We hebben het jaar afgesloten met een tekort van 900 duizend euro.

Tabel 4c Besteding inspectiebudget in 2019 (in miljoen euro)

Kostensoort	Realisatie 2019	Percentage van totaal
Personeel	53,7	81
Huur, huisvesting, bijdrage SSO Shared Service-Organisatie	3,4	5
Automatisering	6,3	9
Overig materieel	3,1	5
Totaal	66,5	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2019

Colofon

Fotografie: Marielle van Uitert, Rene Verleg, Marieke Duijsters

Scholen en opleidingen: Schoonhovens College Schoonhoven,
Vrije Universiteit Amsterdam, Gelders Opleidingsinstituut
Arnhem, Mattheusschool Galder

Inspectie van het Onderwijs

Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden
vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs:
www.onderwijsinspectie.nl.